

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
Кафедра загальної, вікової та педагогічної психології

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Проректор з науково-методичної та
навчальної роботи
О.Б. Жильцов
“ 08 ” 09 2014 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Конфліктологія

(шифр і назва навчальної дисципліни)

напрямок підготовки 6.130102 «Соціальна робота»

(шифр і назва напряму підготовки)

спеціальність _____

(шифр і назва спеціальності)

спеціалізація _____

(назва спеціалізації)

інститут, факультет, відділення Інститут людини

(назва інституту, факультету, відділення)

2014 – 2015 навчальний рік

Робоча програма Конфліктологія
для студентів за напрямом підготовки 6.130102 «Соціальна робота»

Розробник: Терещенко Марія Вікторівна, кандидат психологічних наук,
старший викладач кафедри загальної, вікової та педагогічної психології.

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри загальної, вікової та
педагогічної психології

Протокол від «29.08» 2014 року №1

Завідувач кафедри загальної, вікової та педагогічної психології

Сергєєнкова О.П.

Розподіл годин звірено з робочим навчальним планом. Структура типова.

Заступник директора Інституту людини Н.А. Клішевич

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Сьогодні зайве доводити, що наука, пов'язана з вивченням конфліктів, має право на існування. До проблем виникнення і ефективного вирішення конфліктів виявляють великий інтерес не лише професіонали у сфері психології і соціології, але й політики, керівники, педагоги, соціальні робітники, тобто, всі ті, хто у своїй практичній діяльності пов'язані з проблемою взаємодії з людьми. Тому на етапі реформування національної вищої освіти набуває практичного значення питання впровадження основ конфліктології в систему підготовки кадрів, зокрема соціальних педагогів. Предметом вивчення навчальної дисципліни є ідеальна модель конфліктної взаємодії, її теорія, основою якої виступає понятійний апарат з центральною ланкою – категорією конфлікту.

Засобами для досягнення мети курсу є лекційний виклад змісту психологічних знань, які ознайомлюють студентів зі структурою та різними видами конфліктів, системою психологічних явищ, що обумовлюють роботу з конфліктними ситуаціями та конфліктами, самостійна робота студента, що перевіряється у співпраці з викладачем на індивідуальних заняттях, а також практичних заняттях, де студент набуває навичок застосування теорій в майбутній професійній діяльності.

«Основи конфліктології» як нормативна навчальна дисципліна має тісний зв'язок з дисциплінами професійно спрямування, а саме: вікова, педагогічна психологія, психологічне консультування, психодіагностика, історичні, соціологічні науки.

Теми, запропоновані в програмі, відповідають внутрішній логічній структурі предмету і одночасно розкривають значення знань з конфліктології в житті людини і в майбутній професійній діяльності.

Після вивчення дисципліни студенти повинні знати:

- Розвиток конфліктологічних ідей за час існування людства;
- Закономірності, функції, принципи та методи конфліктології;

➤ Елементи внутрішнього та зовнішнього впливу на конфліктні ситуації;

➤ Основи динаміки процесу розвитку конфліктів;

➤ Теорії механізмів виникнення конфліктів;

➤ Методи діагностики та аналізу конфліктів;

➤ Прийоми і методи профілактики конфліктів;

➤ Специфіку форм управлінських конфліктів;

➤ Методи та засоби забезпечення ефективного управління конфліктами.

По закінченні вивчення дисципліни студенти повинні уміти:

➤ Діагностувати і аналізувати конфлікт з визначенням основних конфліктологічних понять;

➤ Застосовувати адекватні моделі поведінки особистості в конфліктній взаємодії за ситуаційним підходом.

Обсяг курсу становить: 108 год., лекції – 22 год., семінарські заняття – 20 год., год., індивідуальна робота – 6 год., модульний контроль – 6 год., самостійна робота – 54 год. Дисципліна завершується складанням заліку.

**СТРУКТУРА ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«КОНФЛІКТОЛОГІЯ»**

I. ОПИС ПРЕДМЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Курс:	Напрямок спеціальності, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
<p>Кількість кредитів, відповідних ECTS – 3</p> <p>Модулів: 3</p> <p>Загальна кількість годин: 108</p> <p>Кількість годин на тиждень: 3 <i>години</i></p>	<p style="text-align: center;">Шифр та назва галузі</p> <p style="text-align: center;">1301 «Соціальне забезпечення»</p> <p style="text-align: center;">Шифр та назва напрямку:</p> <p style="text-align: center;">6.130102 «Соціальна робота»</p> <p style="text-align: center;">Освітньо-кваліфікаційний рівень <i>"бакалавр"</i></p>	<p><i>Вибіркова</i></p> <p>Рік підготовки: 3-й Семестр: 5-й</p> <p><i>Аудиторних годин</i> – 48, з них: <i>лекції:</i> 22 год., <i>семінари:</i> 20 год.</p> <p><i>Індивідуальна робота:</i> 6 год.</p> <p><i>Самостійна робота:</i> 54 год.</p> <p><i>Модульний контроль:</i> 6 год.</p> <p><i>Вид контролю:</i> залік.</p>

II. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№ з/п	Назви теоретичних розділів	Кількість годин							
		Разом	Аудиторних:	лекцій	практичних, лабораторні	семінарських	Індивідуальна робота	Самостійна робота	Модульний контроль
Змістовий модуль I. Загальна теорія конфлікту									
1.	Сутність конфліктів. Історія та методи конфліктології.	11	5	2		2	1	6	
2.	Причини, функції, види конфліктів	14	8	4		4		6	
3.	Виникнення конфліктів та стратегії реагування у конфліктній ситуації	13	5	2		2	1	6	2
Разом:		38	18	8	-	8	2	18	2
Змістовий модуль II. Робота з конфліктами									
4.	Діагностика та прогнозування конфліктів	10	4	2		2		6	
5.	Методи роботи з конфліктами	13	7	4		2	1	6	
6.	Навчання ефективної поведінки в конфліктних ситуаціях	13	5	2		2	1	6	2
Разом:		36	16	8	-	6	2	18	2
Змістовий модуль III. Специфіка окремих видів конфліктів									
7.	Психологічний аналіз притиріч і конфліктів у педагогічній взаємодії, шляхи їх запобігання і вирішення.	11	5	2		2	1	6	
8.	Особливості сімейних конфліктів та шляхи їх вирішення.	11	5	2		2	1	6	
9.	Конфлікти в організації та шляхи їх вирішення	12	4	2		2		6	2
Разом:		34	14	6	-	6	2	18	2
Всього за навчальним планом:		108	48	22	-	20	6	54	6

III. ПРОГРАМА

Змістовий модуль I.

Загальна теорія конфлікту

Тема 1. Сутність конфліктів. Історія та методи конфліктології (2 год).

Конфліктологія як наука. Конфлікти в історії суспільної думки. Становлення конфліктології в Україні та її розвиток на сучасному етапі. Наукове визначення конфлікту та його ознаки. Структурні елементи конфлікту. Підходи до вивчення конфліктів. Методи вивчення конфліктів. Динаміка конфлікту. Конструктивні та деструктивні функції конфліктів.

Тема 2. Причини, функції, види конфліктів (4 год)

Причини конфліктів. Конфліктогени та їх класифікація. Особистісні та об'єктивні фактори виникнення конфлікту. Межі конфліктів (просторові, часові, суб'єктні). Проблема класифікації конфліктів. Внутрішньоособистісні конфлікти та їх особливості (за З. Фрейдом, К. Левінім, К. Роджерсом, А. Маслоу, В. Франклом, О.М. Леонт'євим, К.Хорні, Е. Фроммом). Попередження внутрішньоособистісних конфліктів. Міжособистісні конфлікти та їх властивості, конфлікти групові та між особистістю і групою, інші види конфліктів (горизонтальні, вертикальні; духовні, матеріальні; за сферами: рольові, політичні, соціальні, міжетнічні, міжконфесійні, конфлікти культур та духовних цінностей, юридичні, економічні тощо).

Тема 3. Виникнення конфліктів та стратегії реагування у конфліктній ситуації (2 год)

Реакція людини на проблеми. Стратегії поведінки у конфліктній ситуації: уникнення, боротьба, діалог, співпраця, компроміс, пристосування; захисні механізми у конфлікті. Особливості конфліктної взаємодії мотиви і цілі учасників, регулятори конфліктної взаємодії.

Змістовий модуль II.

Робота з конфліктами

Тема 4. Діагностика та прогнозування конфліктів (2 год)

Принципи діагностики конфлікту. Етапи діагностичної процедури. Аналітичний етап у діагностиці. Картографія конфлікту. Особливості проведення тестування різних вікових груп. Варіанти вирішення конфлікту: повний і неповний. Проблеми у прогнозуванні конфліктів. Конкретні методи діагностики рівня конфліктності та рис особистості.

Тема 5. Методи роботи з конфліктами (2 год)

Основні поняття управління конфліктами. Участь третьої сторони у розв'язанні конфліктів (хто може бути третьою стороною). Посередництво

психолога та соціального робітника у вирішенні конфліктів. Принципи психологічного посередництва. Комунікативні бар'єри і можливість взаєморозуміння у конфлікті. Види та стадії медіації. Психологічне консультування. Групова психотерапія.

Тема 6. Навчання ефективної поведінки в конфліктних ситуаціях (2 год)

Профілактика конфліктів і її напрями. Практика вирішення конфліктів діти-дорослі. Конструктивна поведінка в конфліктах у дитячому віці. Розвиваюча програма для школярів. Шкільне посередництво. Урахування в колективі гендерних і вікових відмінностей як чинник запобігання конфліктів.

Змістовий модуль III.

Специфіка окремих видів конфліктів

Тема 7. Психологічний аналіз притиріч і конфліктів у педагогічній взаємодії, шляхи їх запобігання і вирішення (2 год)

Особливості педагогічного конфлікту. Ознаки педагогічного конфлікту. Протиріччя і конфліктні ситуації в педагогічній взаємодії та способи їх регулювання. Стили взаємин (стійкий позитивний, стійкий негативний, пасивно негативний, пасивно позитивний). Емпіричні невербальні індикатори прояву ставлення студента до викладача. Умови запобігання та шляхи вирішення педагогічного конфлікту у взаєминах викладачів і студентів. Помилки викладачів у стилі керівництва. Форми конфліктної поведінки студента.

Тема 8. Особливості сімейних конфліктів та шляхи їх вирішення (2 год)

Особливості поведінки, стилів реагування та вирішення конфліктів у сім'ї як перший зразок взаємодії у конфліктній ситуації. Первинні та вторинні здібності як можлива основа сімейних конфліктів. Незадоволення потреб у сім'ї, неузгодженість сімейних ролей, функцій, низький рівень адаптації та сумісності як чинники виникнення конфліктів. Феномени взаєморозуміння та прощення у сімейних взаєминах. Необхідність психологічної допомоги при сімейних конфліктах. Особливості сімейної, батьківської та партнерської груп при вирішенні конфліктів.

Тема 9. Конфлікти в організації (2 год)

Особистість у психології управління. Влада як соціальний інститут та інструмент управління. Влада як ресурс керівника. Керівник (лідер) як об'єкт психологічного дослідження. Якості і риси керівника. Управлінські ролі керівника. Психологія впливу керівника на підлеглих як вияв його влади й авторитету в організації. Корупція – фактор конфліктності влади й народу. Соціально-психологічний клімат у колективі. Проблема статі в управлінні.

ПЛАНІ СЕМІНАРСЬКИХ І ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Змістовий модуль І.

Загальна теорія конфлікту

Семінарське заняття № 1

Сутність конфліктів. Історія та методи конфліктології (2 год)

- Визначення, ознаки конфлікту; зв'язок з іншими науками.
- Історія розвитку конфліктології.
- Становлення конфліктології як науки в Україні та її розвиток на сучасному етапі.
- Методи вивчення конфлікту.
- Структура конфлікту.
- Динаміка конфлікту.

Література: [1, 2, 4, 5, 6, 13]

Семінарське заняття № 2-3

Причини, функції, види конфліктів (4 год)

1. Причини конфлікту (об'єктивні чинники та особистісні елементи).
2. Функції конфлікту (конструктивні: загальні та особистісні; деструктивні: загальні та особистісні).
3. Межі конфлікту.
4. Проблема класифікації конфліктів.
5. Види конфліктів:
 - Міжособистісні;
 - Міжгрупові;
 - Рольові;
 - Політичні;
 - Міжетнічні;
 - Юридичні;
 - Економічні;
 - Трудові та інші.
6. Розуміння конфліктів за наступними авторами:
 - З. Фрейдом;
 - К.Хорні;
 - К. Юнгом;
 - Е. Фроммом;
 - Е. Берном;
 - К. Левіним;
 - В.С. Мерліним;
 - М. Дойча;
 - К. Роджерсом;
 - А. Маслоу;
 - В. Франклом;
 - О.М. Леонтєвим;

Література: [2, 3, 4, 7, 8, 13, 17]

Семінарське заняття № 4
Виникнення конфліктів та стратегії реагування у конфліктній ситуації (2 год)

1. Критичні життєві ситуації та реакція людини на проблему.
2. Фактори визначення ситуації як конфліктної.
3. Стратегії реагування (захисні механізми; боротьба, ухиляння, діалог, пристосування, компроміс, співпраця).
4. Конфліктна взаємодія (мотиви і цілі учасників, моделі розвитку міжособистісної конфліктної ситуації).
5. Практичне завдання: у ходжній літературі (або приклади з життя) обрати конфліктну ситуацію. Проаналізувати її за наступними критеріями:
 - вид конфлікту;
 - причини;
 - функції;
 - динаміка конфлікту;
 - стилі взаємодії у конфлікті;
 - можливі шляхи розв'язання конфлікту.

Література: [1, 2, 3, 4, 5, 6, 7]

Змістовий модуль II.
Робота з конфліктами
Семінарське заняття № 5

Діагностика та прогнозування конфліктів (2 год)

1. Емпіричні методи вивчення конфліктів.
2. Етапи та принципи діагностики конфлікту.
3. Конкретні методи діагностики конфліктів.
4. Особливості діагностики різних вікових груп та професій.
5. Практичне завдання: провести діагностику особистості на рівень конфліктності, стратегію реагування у конфліктній ситуації, рівень тривожності, типології характеру та темпераменту; дати прогноз особливості поведінки у конфлікті.

Література: [1, 2, 4, 5, 6, 16, 18]

Семінарське заняття № 6
Методи роботи з конфліктами (2 год)

1. Становлення практики управління конфліктами.
2. Роль та напрямки соціального робітника у роботі з конфліктами.
3. Бар'єри комунікації в конфлікті та можливість взаєморозуміння.
4. Переговори – універсальний метод розв'язання конфліктів.
5. Психологічне консультування.

Література: [1, 2, 3, 4, 15, 16, 17]

Семінарське заняття № 7

Навчання ефективної поведінки в конфліктних ситуаціях (2 год)

1. Практика вирішення конфліктів: діти –дорослі.
2. Конструктивна поведінка в конфліктах у дитячому віці.
3. Навчаючі програми для школярів.
4. Шкільне посередництво.
5. Мудрість спілкування.

Література: [1, 2, 3, 4,]

Змістовий модуль III.

Специфіка окремих видів конфліктів

Семінарське заняття № 8

Психологічний аналіз притиріч і конфліктів у педагогічній взаємодії, шляхи їх запобігання і вирішення (2 год)

1. Протиріччя і конфліктні ситуації в педагогічній взаємодії та способи їх регулювання;
2. Характеристика педагогічного конфлікту;
3. Умови запобігання та шляхи вирішення педагогічного конфлікту у взаєминах викладачів і студентів;
4. Особливості навчання вирішенню педагогічних конфліктів.
5. **Питання для дискусії:**
 - Коли і в кого не виникає протиріч і бар'єрів у спілкуванні?
 - Педагоги говорять, що кількість конфліктів у закладах освіти збільшилася. Які можливі причини цього явища, якщо це так?
 - Чи бувають конфлікти які не можна вирішити у педагогічній взаємодії?
 - Розробіть власні поради щодо того як готувати студентів до вирішення конфліктів.

Згадайте з власного досвіду, чи виникали бар'єри спілкування (конфлікти) під час Вашого навчання між викладачем і студентом? Дайте психологічний аналіз причин їх виникнення. Наскільки психологічно доцільно вони були вирішені?

Література: [2, 17]

Семінарське заняття № 9

Особливості сімейних конфліктів та шляхи їх вирішення (2 год)

1. Причини виникнення сімейних конфліктів.
2. Феномен прощення у сімейних стосунках.
3. Характеристика взаєморозуміння у сім'ї.
4. Тренінг позитивної сімейної психології.
6. **Практичне завдання:** Наведіть приклад сімейного конфлікту та проаналізуйте усі його особливості.
7. Розробіть власні рекомендації щодо нормалізації подружньої взаємодії, попередженню конфліктів з підлітками та переходу сімейної сварки у конфліктну ситуацію.

Література: [3, 9, 13, 17]

Семінарське заняття № 10
Конфлікти в організації (2 год)

1. Особистість у психології управління.
2. Влада як соціальний інститут та інструмент управління.
3. Соціально-психологічний клімат у колективі.
4. Проблема статі в управлінні.
5. Поради управлінцю в процесі спілкування (правила ведення діалогу; виступ перед негативно налаштованою аудиторією).

Література: [2, 5, 15]

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ.

За вибором студента прочитати одну із запропонованих книг, написати есе та бути готовим до співбесіди по змісту роботи.

1. Берн Э. Игры, в которые играют люди, люди, которые играют в игры.-М., 1997.
2. Головаха Е.И., Панина Н.В. Психология человеческого взаимопонимания.-К., 1989.
3. Гришина Н.В. Психология конфликта. – СПб.: Питер, 2002.
4. Стюарт Й. Жизненный сценарий [Электронный ресурс] / Й. Стюарт, В. Джонс – М., 1987. – Режим доступа до книги: <http://www.psyinst.ru>.
5. Фрейд З. Психология «Я» и защитные механизмы.-М., 1992.
6. Хорни К. Ваши внутренние конфликты. – СПб.: Лань, 1997.
7. Чалдини Р. Психология влияния.-СПб., 1998.

IV. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

1) За джерелом інформації:

- Словесні: лекція (традиційна, проблемна, лекція-прес-конференція) із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій (PowerPoint – Презентація), семінари, пояснення, розповідь, бесіда.
- Наочні: спостереження, ілюстрація, демонстрація.
- Практичні: вправи.

2) За логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3) За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

4) За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів: з книгою; виконання індивідуальних навчальних проектів.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

1) Методи стимулювання інтересу до навчання: навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни; створення ситуацій зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо).

V. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КУРСУ

1. опорні конспекти лекцій;
2. навчальні посібники;
3. робоча навчальна програма;
4. тестові контрольні завдання тематичного (модульного) оцінювання навчальних досягнень студентів;

VI. ІНДИВІДУАЛЬНА НАВЧАЛЬНО-ДОСЛІДНА РОБОТА

Індивідуальна навчально-дослідна робота є видом позааудиторної індивідуальної діяльності студента, результати якої використовуються у процесі вивчення програмового матеріалу навчальної дисципліни.

Індивідуальне навчально-дослідне завдання (ІНДЗ) з курсу «Конфліктологія» – це вид науково-дослідної роботи бакалавранта, яка містить результати дослідницького пошуку, відображає певний рівень його навчальної компетентності.

Мета ІНДЗ: самостійне вивчення частини програмового матеріалу, систематизація, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань із навчального курсу, удосконалення навичок самостійної навчально-пізнавальної діяльності.

Зміст ІНДЗ: завершена теоретична або практична робота у межах навчальної програми курсу, яка виконується на основі знань, умінь та навичок, отриманих під час лекційних, семінарських, практичних занять і охоплює декілька тем або весь зміст навчального курсу.

Види ІНДЗ, вимоги до них та оцінювання:

- ✓ анотація прочитаної додаткової літератури з курсу;
- ✓ повідомлення з теми, рекомендованої викладачем;
- ✓ повідомлення з теми (без рекомендації викладача): сучасні тенденції у розвитку психодіагностики чи психотерапії, самостійні дослідження;
- ✓ Теоретико-методологічне дослідження у вигляді реферату.

Орієнтовна структура ІНДЗ – теоретико-методологічного дослідження у вигляді реферату: вступ, основна частина, висновки, додатки (якщо вони є), список використаних джерел.

Таблиця 8.1

Критерії оцінювання ІНДЗ
(науково-теоретичне дослідження у вигляді реферату)

№ З/п	Критерії оцінювання роботи	Максимальна кількість
----------	----------------------------	--------------------------

		балів за кожним критерієм
1.	Обґрунтування актуальності, формулювання мети, завдань та визначення методів дослідження	9
2.	Критичний аналіз суті та змісту першоджерел. Виклад фактів, ідей, результатів досліджень в логічній послідовності. Аналіз сучасного стану дослідження проблеми, розгляд тенденцій подальшого розвитку даного питання.	9
3.	Доказовість висновків, обґрунтованість власної позиції, пропозиції щодо розв'язання проблеми, визначення перспектив дослідження	12
Разом		30 балів

ОРІЄНТОВНА ТЕМАТИКА РЕФЕРАТІВ

1. Типи конфліктних ситуацій в управлінській діяльності менеджера.
2. Психологічні характеристики безконфліктних й конфліктних стилів управління.
3. Менеджер і його роль в регулюванні між особового конфлікту в колективі.
4. Управління конфліктом: етапи, зміст, методи.
5. Поняття, типи та методи блокування конфліктогенів.
6. Соціологічні теорії конфлікту.
7. Ситуаційний та когнітивістський підходи у психологічному вивченні конфлікту.
8. Соціально-психологічний клімат в колективі та його вплив на конфліктність.
9. Напрями формування оптимального соціально-психологічного клімату в колективі.
10. Конструктивні та деструктивні конфлікти.
11. Засоби подолання конфліктності у взаєминах керівника і підлеглих.
12. Емоційний стан особистості менеджера і конфліктні ситуації.
13. Творчість та внутріособистісні конфлікти.
14. Рольові конфлікти та їх подолання.
15. Методи аналізу міжособистісних конфліктів.
16. Динаміка міжособистісних конфліктів.
17. Методика складання психологічної характеристики конфлікту.
18. Професійна переорієнтація як форма вирішення внутріособового конфлікту.
19. Внутрішній конфлікт особистості в кризовому суспільстві.
20. Особливості подолання конфліктів творчою особистістю.
21. Конфлікт як засіб регуляції міжособистісних відносин.

22. Стиль індивідуальної поведінки в конфліктній ситуації.
23. Міжособові комунікації (взаємини) і їх вплив на успішність проведення ділових переговорів.
24. Особистісні чинники конфліктів в організації.
25. Міжгрупові конфлікти та їх особливості.
26. Вплив рівня розвитку комунікативних навичок на попередження конфліктів.
27. Засоби запобігання конфліктній ситуації в організації.
28. Структура і форми прояву конфліктної ситуації в між особовій взаємодії.
29. Гендерні та вікові відмінності в системі управління конфліктами.
30. Психологічні основи розв'язання міжособистісних конфліктів.
31. Розум та свідомість як фактор конфліктності і безконфліктності.
32. Попередження і розв'язання виробничих конфліктів.
33. Проблеми стилів керівництва в управлінні конфліктами.
34. Влада та конфлікти в організації.
35. Вдосконалення практики психолого-управлінського консультування.
36. Сучасні типології конфліктних особистостей.
37. Психологічні особливості людини як передумови конфліктності особистості.
38. Соціально-трудова конфлікти і способи їх розв'язання.
39. Соціальне партнерство в розв'язанні трудових конфліктів.
40. Управління стресами та конфліктами в організації.
41. Внутрішньоособистісний конфлікт та шляхи його подолання.
42. Міжетнічні конфлікти. Їх природа та типологія.
43. Конфлікти в науковому колективі.
44. Політичний конфлікт та його причини.
45. Методи визначення причин конфліктної поведінки.
46. Переговори та їх роль у вирішенні конфліктів.
47. Технології переговорів та посередництва у вирішенні конфліктів.
48. Соціальна природа конфлікту.
49. Трудовий арбітраж в вирішенні конфліктів.
50. Нормативно-правове забезпечення для вирішення соціально-трудова конфліктів.

VII. СИСТЕМА ПОТОЧНОГО І ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ

Навчальні досягнення студентів із дисципліни «Основи конфліктології» оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок; розширення кількості підсумкових балів до 100.

Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюється відповідно до навчально-методичної

карти (п. IV), де зазначено види й терміни контролю. Систему рейтингових балів для різних видів контролю та порядок їх переведення у національну (4-бальну) та європейську (ECTS) шкалу подано у табл. 9.1, табл. 9.2.

Таблиця 9.1

Розрахунок рейтингових балів за видами поточного (модульного) контролю

№ з/п	Вид діяльності	Кількість рейтингових балів
1.	Практичні, семінарські заняття	110
2.	Відвідування лекцій	11
3.	Модульні контрольні роботи (1, 2,3)	75
4.	Індивідуальна навчально-дослідницька робота	30
5.	Самостійна робота	20
6.	Разом	246
7.	Коефіцієнт – 2,46	
Підсумковий рейтинговий бал		100

У процесі оцінювання навчальних досягнень магістрантів застосовуються такі методи

- **Методи усного контролю:** індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда, екзамен.
- **Методи письмового контролю:** модульне письмове тестування; конспект, реферат.
- **Методи самоконтролю:** уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

Таблиця 9.2

Порядок переведення рейтингових показників успішності у європейські оцінки ECTS

Підсумкова кількість балів (max – 100)	Оцінка за 4-бальною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	Залік
1 – 34	«незадовільно» (з обов'язковим повторним вивченням курсу)	F	за не зараховано
35 – 59	«незадовільно» (з можливістю повторного складання)	FX	
60 – 68	«достатньо»	E	за ах

69-74	«задовільно»	D	
75 – 81	«добре»	C	
82-89	«дуже добре»	B	
90 – 100	«відмінно»	A	

VIII. Рекомендована література

Основна:

1. Андреев В.И. Конфликтология / Искусство спора, ведения переговоров, разрешения конфликтов /.-М., 2005.
2. Гришина Н.В. Психология конфликта. – СПб.: Питер, 2002.
3. Берн Э. Игры, в которые играют люди, люди, которые играют в игры.-М., 2005.
4. Емельянов С.М. Практикум по конфликтологии. – СПб.: Питер. 2000. – 368с.
5. Пірен М.І. Основи конфліктології.-К., 1997.
6. Словник-довідник термінів з конфліктології / За ред. Пірене М.І., Ложкіна Г.В.-Чернівці-Київ, 1995.
7. Фромм Э. Анатомия человеческой деструктивности.-М., 1994.
8. Хорни К. Ваши внутренние конфликты. – СПб.: Лань, 1997.

Додаткова:

9. Андреева Т.В. Психология семьи. – СПб.: Речь, 2007.
10. Бернс Р. Развитие Я- концепции и воспитание.-М., 1988.
11. Крайг Г. Психология развития.-СПб., 2000.
12. Леонград. Акцентуированные личности.-К., 1989.
13. Пезешкиан Н. Психотерапия повседневной жизни: тренинг разрешения конфликтов. – СПб.:Речь, 2004. – 288с.
14. Хасан Б. И. Конструктивная психология конфликта. – СПб.: Питер, 2003. – 250 с.
15. Чалдини Р. Психология влияния.-СПб., 2008.
16. Эйдемиллер Э.Г., Юстицкис В. Психология и психотерапия семьи.-СПб., 1999.
17. Юнг К. Архетип и символ.-М., 1991.
18. Юрченко В. І., Подоляк Л. Г. Психологія вищої школи.-Київ., 2006.

Навчально-методична карта дисципліни «Конфліктологія»

Разом: 108 год., лекції – 22 год., семінарські заняття – 20 год., год., індивідуальна робота – 6 год., модульний контроль – 6 год., самостійна робота – 54 год., залік.

Модулі	Змістовий модуль I			Змістовий модуль II			Змістовий модуль III		
Назва модуля	Загальна теорія конфлікту (73 бали)			Робота з конфліктами (62 бали)			Специфіка окремих видів конфліктів (111 балів)		
Теми лекцій	Сутність конфліктів. Історія та методи конфліктології. (1 бал)	Причини, функції, види конфліктів (2 б)	Виникнення конфліктів та стратегії реагування у конфліктній ситуації (1б)	Діагностика та прогнозування конфліктів (1 б)	Методи роботи з конфліктами (2б)	Навчання ефективної поведінки в конфліктних ситуаціях (1 б)	Психологічний аналіз притиріч і конфліктів у педагогічній взаємодії, шляхи їх запобігання і вирішення. (1б)	Особливості сімейних конфліктів та шляхи їх вирішення. (1 б)	Конфлікти в організації та шляхи їх вирішення (1 б)
Теми семінарських та практичних занять	Сутність конфліктів. Історія та методи конфліктології. (11 б)	Причини, функції, види конфліктів (22 б)	Виникнення конфліктів та стратегії реагування у конфліктній ситуації (11б)	Діагностика та прогнозування конфліктів (11 б)	Методи роботи з конфліктами (11 б)	Навчання ефективної поведінки в конфліктних ситуаціях (11 б)	Психологічний аналіз притиріч і конфліктів у педагогічній взаємодії, шляхи їх запобігання і вирішення. (11б)	Особливості сімейних конфліктів та шляхи їх вирішення. (11 б)	Конфлікти в організації та шляхи їх вирішення (11 б)
ІНДЗ	30 балів								
Модульна контрольна робота	25 балів			25 балів			25 балів		
Самостійна робота	Есе (20 балів)								
Всього	246 балів (коефіцієнт: 2,46)								